

РІВНІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Ігор Васильович РОМАНСЬКИЙ,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ
<https://orcid.org/0009-0000-6419-3751>*

Участь органів місцевого самоврядування у забезпеченні територіальної оборони України, згідно до особливостей їх адміністративно-правового статусу, не є явищем хаотичним, а цілком структурованим процесом, що здійснюється на різних рівнях. Перший рівень, як вбачається представлено обласними та районними радами, які згідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст [1]. Тобто, це органи місцевого самоврядування найвищого значення, компетенція яких поширюється в рамках найбільших територіальних одиниць. Крім того, відповідно до положень Закону на зазначені ради покладається найширший спектр завдань. Так, відповідно до статті 43 виключно на пленарних засіданнях районної, обласної ради вирішуються такі питання: «1) утворення, обрання і ліквідація постійних та інших комісій ради, зміна їх складу, обрання голів комісій; 2) затвердження програм соціально-економічного та культурного розвитку, підготовки територіальної оборони та населення України до участі в русі національного спротиву відповідно району, області, цільових програм з інших питань, заслуховування звітів про їх виконання; 3) розгляд прогнозів відповідно районних, обласних бюджетів, затвердження таких бюджетів, внесення змін до них, затвердження звітів про їх виконання; 4) розподіл переданих з державного бюджету коштів у вигляді дотацій, субвенцій відповідно між районними бюджетами, місцевими бюджетами міст обласного значення, сіл, селищ, міст районного значення; 5) заслуховування інформації прокурорів та керівників органів Національної поліції про стан законності, боротьби із злочинністю, охорони громадської безпеки і порядку та результати діяльності на відповідній території» і таке інше [1]. Широта компетенції обласних та районних рад надає їм можливість вирішувати питання організації територіальної оборони у комплексі, передбачаючи фінансові, управлінські, правові та інші аспекти в межах районів та областей.

Другий рівень представлено роботою сільських, селищних та міських рад, компетенцію котрих поширено на менші територіальні одиниці. Головним важелем забезпечення територіальної оборони на даному рівні також виступають різноманітні локальні програми розвитку, фінансування та організації територіальної оборони. Наприклад, Програма щодо сприяння територіальній обороні міста Дніпра на 2022-2026 роки затверджена рішенням Дніпровської міської ради від 23.02.2022 №28/16 спрямована на: формування в Україні національного спротиву; сприяння максимально широкому залученню населення до дій, спрямованих на забезпечення суверені-

тету і територіальної цілісності держави; визначення завдань територіальної оборони, руху опору і підготовки громадян України до національного спротиву; забезпечення соціального захисту військовослужбовців і добровольців Сил територіальної оборони Збройних Сил України та осіб, які виконують завдання руху опору. Програма передбачає фінансування заходів, що сприятимуть забезпеченню готовності громадян України до національного спротиву, налагодженню взаємодії з цих питань між Регіональним управлінням Сил територіальної оборони, добровольчими формуваннями Дніпровської міської територіальної громади, виконавчими органами, комунальними підприємствами, закладами та установами міської ради, та створення належних умов для реалізації відповідних повноважень [2].

Важливим моментом діяльності сільських, селищних та міських рад є створення, організація роботи і забезпечення комплектування добровольчих формувань територіальних громад. Так, положення Постанови КМУ «Про затвердження Порядку організації, забезпечення та проведення підготовки добровольчих формувань територіальних громад до виконання завдань територіальної оборони» встановлюються, подібна діяльність організовується та проводиться з урахуванням воєнно-стратегічної та воєнно-політичної обстановки на території України та поза її межами, суспільно-політичної обстановки в регіоні, умов проведення операції Об'єднаних сил, досвіду застосування Збройних Сил та Збройних Сил країн-партнерів, участі в міжнародних операціях з підтримання миру та безпеки. Забезпечення підготовки здійснюється шляхом проведення заходів суб'єктами підготовки із забезпечення спланованих заходів з підготовки добровольчих формувань за всіма напрямками постачання відповідно до обґрунтованих заявок і норм забезпечення (лімітів використання) матеріально-технічними засобами за класами постачання, навчальною матеріально-технічною базою, фінансовим ресурсом. Підготовка членів добровольчих формувань здійснюється із залученням місцевих держадміністрацій та органів місцевого самоврядування, інструкторсько-викладацького складу військових частин (підрозділів), навчальних центрів, вищих військових навчальних закладів Збройних Сил, сил оборони та волонтерських організацій [3].

Останній рівень забезпечення територіальної оборони органами місцевого самоврядування в Україні обмежено сферою діяльності сільського, селищного, міського голови. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 №280/97-ВР у статті 12 встановлює, що останній є головною посадовою особою територіальної громади відповідного села (добровільного об'єднання в одну територіальну громаду жителів кількох сіл), селища, міста. Він очолює виконавчий комітет відповідної сільської, селищної, міської ради, головує на її засіданнях [1].

Тобто, робота селищного, сільського, міського голови спрямована на реалізацію волі територіальної громади вираженої у документах відповідної ради, у тому числі з оборонних питань. Для цього вказана посадова особа наділена правом приймати власні нормативно-правові акти – розпорядження, багато з яких присвячено різноманітним аспектам забезпечення територіальної оборони. Наприклад, Розпорядженням Кобеляцького міського голови від 24.02.2022 №24 «Про створення ради оборони» сформовано

колегіальний орган, що включає представників органів місцевого самоврядування, працівників правоохоронних та інших державних органів, метою діяльності якого є забезпечення сприяння військовому командуванню у заходженні та здійсненні правового режиму воєнного стану на території Кобеляцького району Полтавської області. Очільником та ключовим координатором даної ради виступає відповідний міський голова [4].

Окрім того, сільський, селищний, міський голова сприяє реалізації фінансових програм та належному розподілу коштів спрямованих на підтримку територіальної оборони.

Таким чином, рівні забезпечення територіальної оборони органами місцевого самоврядування представляють собою окремі функціональні кластери, кожен з яких має власне унікальне призначення та роль в оборонній сфері, а саме:

1) на рівні області та районів: а) відбувається організація управління та фінансування територіальної оборони обласними та районними радами в рамках найбільших адміністративно-територіальних одиниць; б) забезпечується локальна взаємодія між органами місцевого самоврядування області та району із іншими суб'єктами реалізації та організації територіальної оборони; в) здійснюється комплексна підготовка матеріальних та соціальних ресурсів територіальної оборони; г) реалізуються заходи із виховання населення, популяризації військової служби та заохочення до її проходження у частинах (підрозділах) територіальної оборони;

2) на рівні села, селища та міста: а) забезпечується виконання законодавства в сфері територіальної оборони в межах повноважень сільської, селищної або міської ради; б) організовується робота добровольчих формувань територіальних громад, а також підготовка їх особового складу до виконання завдань територіальної оборони; в) проводяться заходи із сприяння мобілізації населення та удосконалення системи мобілізаційної підготовки; г) здійснюються заходи із забезпечення функціонування сільської, селищної та міської інфраструктури, підприємств та організацій всіх форм власності в аспекті реалізації територіальної оборони та умов воєнного стану;

3) на рівні діяльності сільського, селищного, міського голови: а) організовується міжвідомча співпраця із правоохоронними та іншими органами державної влади з питань забезпечення територіальної оборони та правопорядку на території міста, села або селища; б) забезпечується реалізація комплексних програм фінансування заходів територіальної оборони та її організації в межах відповідних адміністративно-територіальних одиниць.

Список використаних джерел:

1. Про місцеве самоврядування в Україні: закон від 21.05.1997 №280/97-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1997. №24. Ст.170.

2. Про затвердження Програми щодо сприяння територіальній обороні міста Дніпра на 2022-2026 роки: рішення від 23.02.2022 №28/16. Офіційний веб-сайт Дніпровської міської ради. URL: <https://dniprorada.gov.ua/uk/Widgets/GetWidgetContent?url=/WebSolution2/wsGetTextPublicDocument?pID=580372&name=28/16>.

3. Про затвердження Порядку організації, забезпечення та проведення підготовки добровольчих формувань територіальних громад до виконання завдань територіальної оборони: постанова, порядок від 29.12.2021 №1447. Офіційний вісник України. 2022. №10. Ст.42.

4. Про створення ради оборони: розпорядження від 24.02.2022 №24. Офіційний веб-портал Кобеляцької територіальної громади Полтавської області. URL: <https://kobelyakumiskrada.gov.ua/documents/24849-pro-stvorennya-radi-oboroni>.